

UZAKTAN EĞİTİM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF TEACHERS' VIEWS ON DISTANCE EDUCATION ACTIVITIES

Kenan Sayılır¹, Sinan Sayılır², Ömer Aztopal³, Ahmet Kabakçı⁴

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

28.02.2023

Kabul Tarihi

12.03.2023

Anahtar Kelimeler

Covid-19 Salgını
Uzaktan Eğitim
Ortaokul
Ortaöğretim
Öğretmen

Özet

Bu çalışma, Covid-19 salgını döneminde okulların tatil edilmesi ile başlayan uzaktan eğitim sürecinde uzaktan eğitim ile ilgili genel durum değerlendirmesi yapmak amacı ile gerçekleştirilmiştir. Ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin "Uzaktan Eğitim" sürecinde karşılaştıkları sorunları ortaya koymak ve tespit edilen sorunlara çözüm yolları bulmak, konuyu derinlemesine değerlendirmek, öneriler sunmak ve ileriki zamanlarda yapılacak olan "Uzaktan Eğitim" çalışmalarına ışık tutmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma betimsel bir çalışma niteliğindedir. Araştırma evrenini Ordu ilindeki ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Örneklemi ise Ordu ilindeki ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler arasından basit random örnekleme yöntemi ile seçilen 583 öğretmen oluşturmuştur. Öğretmenlere, araştırmacı tarafından geliştirilen ve toplam 20 maddeden oluşan bilgi toplama tekniği olan "anket" uygulanmıştır. Araştırma nicel veri toplama yöntemi ile yapılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz; çeşitli yollarla toplanan verilerin önceden ortaya koyulmuş temalara göre yorumlanması ve özetlenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada anketle elde edilen veriler SPSS 25, Microsoft Excel kullanılarak, analiz edilmiştir. Araştırma sonunda öğrenciler; teknolojik açıdan yetersizlik yaşadıklarını, uzaktan eğitimin sınavlara hazırlıkta yetersiz kaldığını, uygun ortamların bulunmadığı ve uzaktan eğitimde çeşitli zorluklar yaşandıklarını ifade etmişlerdir.

Article Info

Received

28.02.2023

Accepted

12.03.2023

Keywords

Covid-19 Pandemic
Distance Education
Middle School
Secondary School
Teacher

Abstract

This study was carried out with the aim of evaluating the general situation of distance education in the distance education process, which started with the holiday of schools during the Covid-19 epidemic. It was carried out in order to reveal the problems faced by the teachers working in secondary and secondary education institutions during the "Distance Education" process, to find solutions to the identified problems, to evaluate the subject in depth, to offer suggestions and to shed light on the "Distance Education" studies to be done in the future. The research is a descriptive study. The research population consisted of teachers working in secondary and secondary education institutions in Ordu. The sample consisted of 583 teachers selected by simple random sampling method among the teachers working in secondary and secondary education institutions in Ordu. A "questionnaire", which is a 25-item information collection technique developed by the researcher, was applied to the teachers. The research was conducted with quantitative data collection method. Descriptive analysis technique was used in the

¹ Çaka-Çaytepe Ortaokulu, Ordu, e-mail: kenansayilir52@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3913-6995 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

² Altınordu Ortaokulu-Ordu; e-mail:sinansayilir@gmail.com, ORCID:0009-0006-2766-3180

³ Gölköy Anadolu Lisesi-Ordu; e-mail:omeraztopal@gmail.com, ORCID:0009-0006-6076-2797

⁴ Medreseönü İlkokulu-Ordu; e-mail:beyzade3105@gmail.com, ORCID:0009-0007-8511-6748

analysis of the data. descriptive analysis; It is the interpretation and summarization of data collected in various ways according to previously revealed themes (Yıldırım & Şimşek, 2016). The data obtained by the questionnaire in the research were analyzed using SPSS 25 and Microsoft Excel.

At the end of the research, students; They stated that they experienced technological inadequacy, distance education was insufficient to prepare for exams, there were no suitable environments and various difficulties were experienced in distance education.

1. GİRİŞ

31 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde görülen ilk vakadan sonra tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 olarak tanımlanan virüs nedeniyle Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 2020 yılında tüm dünyada pandemi ilan etmiştir. Sınırları ve kıtaları aşan salgın ile mücadelede eve kapanma, seyahat yasağı, sosyal mesafe uygulamalarıyla Covid-19 virüsünün yayılması engellenmeye çalışılmıştır (Sarı ve Nayır, 2020; Can, 2020). Alınan önlemler nedeniyle dünyadaki tüm ülkeler sağlık, ekonomi, eğitim, ulaşım, ticaret gibi alanlarda çeşitli zorluklar yaşamıştır. Özellikle okullarda yüz yüze eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitime geçilmiştir. Özellikle bu kriz anında kullanılan uzaktan eğitim, zaman ve mekân fark etmeksizin her yaştaki bireyler için eğitim fırsatları sunabilir. Yüz yüze eğitimden farklı olarak öğrenen ve öğretenlerin fiziksel olarak yan yana olmadığı ve çeşitli iletişim araçlarıyla öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği uzaktan eğitim, eş zamanlı veya farklı zamanlarda gerçekleştirilebilir (Tedmem, 2020 s. 4-5).

2000'li yıllardan sonra teknolojinin hızla gelişmesi, ses ve görüntü paylaşımının kolaylaşması, erişim hızlarının artması, network uygulamalarının öne çıkması ile birlikte eğitimde teknolojinin işlevi değişmeye (veya eğitimde teknoloji kullanımının yoğunluğu artmaya) başlamıştır. Bilişim teknolojilerinin kullanımı hayatımızın her alanında yaygınlaşmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmenlerin, bilgiden yeterince faydalanabilmeleri için günümüz teknolojilerini kullanma becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. (Ersoy, 2004; Naralan, 2008).

Bunun yanında web üzerinden öğrenme ortamlarının hazırlanması, içerik geliştirilmesi, canlı ders ekranlarının kullanımının artması ile uzaktan eğitim uygulamaları gelişmiştir (Yenal, 2009).

Özellikle eğitim gören nüfusun artması ile yüz yüze eğitim ortamlarına alternatif olarak gelişen uzaktan eğitimin pek çok olumlu yönü bulunmaktadır. Daha fazla öğrenene

aynı anda ulaşmak, eğitim ve öğretim maliyetlerini azaltmak, öğrenme sürecini hızlandırmak gibi yönleriyle eğitimin her düzeyinde uzaktan eğitim tercih edilmeye başlanmıştır (Yenal, 2009).

Uzaktan eğitim; öğrenenin kendi öğrenme sürecinden sorumlu olmasını gerektiren, bireysel öğretimi destekleyen bir sistemdir. Bu nedenle uzaktan eğitim sisteminde yer alan öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme becerilerini geliştirmesi, kendi öğrenme sürecini planlaması ve kontrol etmesi beklenmektedir. Ancak avantajları yanında dezavantajları da bulunan uzaktan eğitimdeki temel sorunlardan biri iletişim ve etkileşimin daha az olmamasıdır. Yüz yüze eğitimle karşılaştırıldığında uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyal davranışlarının gelişimi olumsuz etkilenmektedir. Bu yönüyle uzaktan eğitim sürecindeki sınırlılıkların en aza indirilmesi ve eğitim sürecinin başarılı tamamlanması için uzaktan eğitim süreçlerinin öğrenci, öğretmen ve öğrenme süreçleri yönüyle çok iyi planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir (Yurdakul, 2015, s. 274-280).

Uzaktan eğitimde en iyi verimi alabilmek için çok iyi planlama yapılması, çok iyi yapılandırılması, öğrencinin aktif katılımın sağlanması, karşılıklı öğretme sağlanması, öğrenci merkezli olması, aktif öğrenmeyi geliştirmesi, birlikte öğrenmeyi sağlaması, çeşitli seviyelerde etkileşimi sağlaması ve problem çözme tabanlı olması gerekir (Türkoğlu, 2003).

Uzaktan eğitimin Türkiye'deki gelişimine bakıldığında uzaktan eğitim fikri ilk kez, 1927 yılında eğitim sorunlarının görüşüldüğü bir toplantıda gündeme getirilmiştir. Bu toplantıda halkın okuryazar hale getirilmesinde uzaktan eğitimden yararlanılması gerektiği vurgulanmıştır. O yıllarda mektupla öğretim şeklinde önerilen uzaktan uygulaması başlatılamamıştır. Bu uygulamanın başlatılamamasının en önemli nedeni, halkının %90'ı okuryazar olmayan bir ülkede öğretmensiz okuma yazma öğretilmeyeceği olmuştur (Alkan, 1987).

Covid-19 salgınına karşı dünya genelinde çoğu ülkeye kıyasla etkili yöntemler geliştirerek riskleri minimum düzeye indiren Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) her okul düzeyinde eğitim süreçlerinin devam ettirilmesi adına hızlı kararlar almış ve bu kararlar, eğitsel açıdan Covid-19 salgından etkilenme olasılığını asgari düzeye indirmeyi başarmıştır. Türkiye'de örgün eğitim kurumlarında eğitim görmekte olan öğrencilerin hem sağlık düzeylerinin korunması adına önlemler alınmış hem de eğitime devam etmeleri için çeşitli mekanizmalar geliştirilmiş veya mevcut mekanizmalar daha işlevsel hale getirilmiştir. Covid-19 salgını nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığı birtakım önlemler almış bu önlemler sayesinde

öğrencilerin ve öğretmenlerin eğitim faaliyetlerinden uzak kalmamaları sağlanmaya çalışılmıştır.

22/03/2020 tarih ve 31076 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2020/4 nolu genelge ile okullar tatil edilmiş, eğitim faaliyetinin uzaktan eğitim sistemi yoluyla devam ettirilmesi kararı alınmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine katılımlarının önündeki engellerin (sosyo-ekonomik engeller, erişim sorunu vb.) kaldırılması, öğretmenlerin öğrenciler ile uzaktan eğitim yöntemleri ile görüşme yapılarak öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetleri için teşvik edilmesine çalışılmıştır. Salgın süreci boyunca Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili kurulları hızlı ve etkili kararlar almış, öncelikle Uzaktan Eğitim Faaliyetleri için üç tane EBA TV kanalı kurulmuş (İlkokul, Ortaokul, Lise) ve bu kanallardan öğrencilere çeşitli derslerden yayınlara başlanmıştır. Ayrıca EBA portalı (Eğitim Bilişim Ağı) üzerinden öğretmenler tarafından öğrencilere canlı dersler tanımlanmış öğrencilerin eğitim faaliyetlerinden uzaklaşması önlenmiş, öğrencilerin motivasyonu sağlanmaya çalışılmıştır.

Dinçer (2016) ve Başaran (2020), Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020) de yüz yüze etkileşimin azaltılması, öğrenme sürecinde ortaya çıkabilecek sorunların anında çözülememesi, kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan bireyler için planlama zorluğu, öğrenci sayısındaki fazlalık nedeniyle oluşabilecek iletişim sorunları, altyapı oluşturmada ek maliyetleri, tüm derslerin uzaktan eğitime uygun olmamasını uzaktan eğitimde yaşanabilecek zorluklar olarak ifade etmiştir.

Uzun yıllardır genel olarak zamandan ve mekândan bağımsız öğrenme olarak tanımlanan uzaktan eğitim bir anda tüm öğretmen, öğrenci ve ailelerin gündemini meşgul etmeye başlamıştır. Bu süreçte öğretmen ve öğrencilerin hangi teknolojileri kullanabileceği, öğretmen ve öğrencilerin canlı derslere erişiminin ne şekilde olacağı, derslerin nasıl işleneceği, öğrencilerin öğretmenleri ile iletişimi nasıl gerçekleştireceği soruları öğretmenlerin çözüm bulması gereken sorular arasında yer almıştır. Okul tüm bu soruların ve daha fazlasının kendi içinde cevaplandığı özel bir mekân ve zaman tasarımı içinde işlenmiştir. Yani öğretmenler okulda bir günü veya bir dersi planlarken mekânı (sınıf, laboratuvar, bahçe vb.) zamanı, pedagojiyi, teknolojiyi ve iletişim kanallarını bütünsel olarak öğretmen/öğrenme için bir araya getirmiştir. Aniden değişen koşullar altında öğretmenler öğrenciler ve tüm bu unsurların uzaktan eğitim için yeniden düzenlenmesi gereksinimiyle karşı karşıya kalmışlardır. Sanal sınıflarda öğretimin kalitesini etkileyen pek çok faktör varken, öğretmenlerin sanal sınıfları yönetebilme becerisi ön plana çıkmıştır. Covid-19 salgını ile

esnek bir yöntem olarak hayatımıza giren uzaktan eğitimin salgın ortadan kalktığına bile etkilerinin devam edeceği öngörülmektedir. (Daniel, 2020; Bozkurt, 2020).

Sanal sınıfı, öğrencilerin aynı anda farklı konularda bir öğretmen gözetiminde bir araya geldikleri ve farklı iletişim araçlarıyla etkileşime girdikleri çevrimiçi öğrenme ortamı (Kaya, 2011, s.87) olarak tanımlamaktadır. Can (2020), sanal sınıfı, eşzamanlı veya eş zamansız öğretim ve öğrenim için sanal bir ortam olarak tanımlamaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de görülen Covid-19 Salgını nedeniyle okulların Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 16/03/2020 tarihinde tatil edilmesi ve devamında gerek EBA TV gerekse EBA portalı üzerinden derslerin uzaktan eğitim yolu ile devam etmesi sürecinde öğretmenler açısından karşılaşılan sorunları tespit etmek amacıyla bu araştırmanın yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ilk defa derslerini uzaktan eğitim yoluyla devam ettirmeleri nedeniyle öngörülemeyen bazı sorunlar ile karşılaşmaları kaçınılmaz olmuştur.

1.3. Araştırmanın Önemi

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de görülen Covid-19 Salgını nedeniyle okulların Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 16/03/2020 tarihinde tatil edilmesi ve devamında gerek EBA TV gerekse EBA portalı üzerinden derslerin uzaktan eğitim yolu ile devam etmesi sürecinde öğretmenler açısından karşılaşılan sorunları tespit etmek amacıyla bu araştırmanın yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ilk defa derslerini uzaktan eğitim yoluyla devam ettirmeleri nedeniyle öngörülemeyen bazı sorunlar ile karşılaşmaları kaçınılmaz olmuştur. Bu araştırma ile uzaktan eğitim çalışmalarını öğretmenlerin bakış açılarıyla değerlendirerek sorunları ortaya koymak, ortaya konulan sorunlara çözümler üretmek, araştırma verilerinin değerlendirilmesiyle yaşanan aksaklıkların önüne geçmek mümkün olacaktır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Covid-19 salgını nedeniyle okulların 16/03/2020 tarihinde kapanması ile başlayan uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin deneyimlerinden tecrübelerinden yola çıkarak uzaktan eğitim ile ilgili genel durum değerlendirmesi yapmak amacı ile gerçekleştirilmiştir. Ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin “Uzaktan Eğitim” sürecinde karşılaştıkları sorunları ortaya koymak ve tespit edilen sorunlara çözüm yolları bulmak, konuyu derinlemesine değerlendirmek ve öneriler sunmak ve ileriki

zamanlarda yapılacak olan “Uzaktan Eğitim” çalışmalarına ışık tutmak, uzaktan eğitimi etkili ve verimli bir şekilde sürdürülebilmesini sağlamak amacıyla yapılmıştır.

1.5. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi: öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeyleri kişisel özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterir mi? şeklindedir.

1.6. Alt Problemler

1. Sürekli bir arada yaşama nedeniyle aile içi tartışma ve huzursuzluk yaşadınız mı?
2. Uzaktan eğitim sistemini takip etmekte cihaz ihtiyacı (bilgisayar, telefon vb.) yaşadınız mı?
3. Uzaktan eğitim sürecinde yaptığınız canlı dersleri en çok hangi cihaz ile gerçekleştirdiniz?
4. Salgın nedeniyle vaktinizin büyük çoğunluğunu evde geçirmenizden dolayı evdeki sorumluluğunuz arttı mı?
5. Dersleriniz ile ilgili EBA portalı üzerinden yeteri kadar materyal paylaşımı yaptığınızı düşünüyor musunuz?
6. Uzaktan Eğitim ile ilgili karşılaştığınız sorunlarınızı ilgili yerlere (okul idaresi vb.) yeteri kadar ulaştırabildiniz mi?
7. EBA TV’den yapılan ders yayınlarının derslerin öğrenilmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
8. EBA Portalı’ndan yaptığınız canlı derslerin, derslerin öğrenilmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
9. EBA TV ders süresinin derslerin öğrenilmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
10. EBA TV’deki ders anlatım şeklinin, ders anlatım dilinin öğrencilerinizin seviyesine uygun olduğunu düşünüyor musunuz?
11. Okul Yönetimi tarafından EBA Portalı üzerinden oluşturulan canlı ders zaman dilimlerinin size uygun olduğunu düşünüyor musunuz?
12. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinizle sağlıklı şekilde iletişime geçip öğrencilerinizin takibini rahatlıkla yapabildiniz mi?
13. Uzaktan eğitim faaliyetleri kapsamında herhangi bir çevrim içi ders veya konferans aracılığıyla dijital eğitim aldınız mı?
14. Sizce uzaktan eğitim etkili bir öğretim yolu mudur?

15. Derslerin uzaktan eğitim yolu ile yapılması öğrenci motivasyonunu etkilediğini düşünüyor musunuz?
16. Covid – 19 salgını sona ermiş olsa da yüz yüze eğitim yanında uzaktan eğitimin de devam etmesini ister miydiniz?
17. Evde herhangi bir internet ağıncınız var mı?
18. Uzaktan eğitim faaliyetli süresince gerek öğrenciler gerekse veliler ile (telefon, vb.) yeteri kadar iletişim kurduğunuzu düşünüyor musunuz?
19. Uzaktan eğitim sürecinde EBA Portalına giriş sorunu yaşadınız mı?
20. Öğrencilerinizin uzaktan eğitim faaliyetlerine yeterli ilgiyi gösterdiğini düşünüyor musunuz?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Betimsel tarama modelinde, belli bir zaman kesiti içinde çok sayıda denek ve objeden elde edilen verilerin analizi ile araştırma problemine veya problemlerine cevap aranır. (Karasar, 2005). Tarama modeli kullanılan bu araştırma ile ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görüşleri anket kullanılarak betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bu yönüyle betimsel bir çalışma niteliğindedir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Ordu ilindeki ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemini ise araştırma evreninden olasılık örnekleme yöntemiyle seçilen 583 öğretmen oluşturmaktadır. Olasılık örnekleme araştırmacıların olasılık teorisine dayalı bir yöntem kullanarak daha büyük bir popülasyondan örnekler seçtiği bir örnekleme tekniğidir. (Lewis, 2015).

Araştırmacıları olasılıklı örnekleme yöntemlerini tercih etmeye iten avantaj olasılıklı örneklemede, öğeler rastgele seçim yöntemiyle seçildiğinden, olasılık kuramına göre,

örneklemin, evrenin parametrelerini doğru yansıtmaya ihtimali ile genellenebilirliğinin çok daha yüksek düzeyde olmasıdır (Coyne, 1997).

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Bazı Demografik Özellikleri

Cinsiyet	f	%
Kadın	300	52
Erkek	283	48
Medeni Durum	f	%
Evli	500	86
Bekar	83	14
Öğrenim Durumu	f	%
Lisans	506	87
Yüksek Lisans	68	12
Doktora	3	1
Çocuk Sayısı	f	%
Çocuk Yok	110	19
1-2	419	72
3-4	51	9
Okul Türünüz	f	%
Ortaokul	261	45
Ortaöğretim	321	55
Branşınız	f	%
Diğer	184	34
Matematik	73	14
İngilizce	51	9
Türkçe	47	9
Edebiyat	45	8
Yerleşim Birimi	f	%
İlçe	444	76
Mahalle	138	24

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %52'sinin kadın, %48'inin ise erkek olduğu, %86'sının evli, %14'ünün bekâr olduğu, %87'sinin lisans, %12'sinin yüksek lisans, %1'inin de doktora öğrenimine sahip olduğu, %19'unun çocuk sahibi olmadığı, %72'sinin 1-2 çocuklu olduğu, %9'unun 3-4 çocuklu olduğu, %45'inin ortaokulda görev yaptığı, %55'inin ortaöğretim kurumlarında görev yaptığı, %14'ünün matematik, %9'unun İngilizce ve Türkçe, %8'inin edebiyat, %34'ünün ise diğer branş öğretmenleri olduğu, %76'sının ilçe merkezinde, %24'ünün de mahalle/köyde görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Görev Yaptığı İlçe Bilgisi

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Perşembe	60	10,3	10,3	10,3
Fatsa	150	25,7	25,7	36,0
Ulubey	26	4,5	4,5	40,5
Altınordu	220	37,7	37,7	78,2
Korgan	65	11,1	11,1	89,4
Çamaş	1	0,2	0,2	89,5
Gülyalı	18	3,1	3,1	92,6
Gürgentepe	10	1,7	1,7	94,3
Ünye	5	0,9	0,9	95,2
Gölköy	11	1,9	1,9	97,1
Aybastı	4	0,7	0,7	97,8
Kumru	13	2,2	2,2	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %10,3'ü Perşembe, %25,7'si atsa, %4,5'i Ulubey, %37,7'si Altınordu, %11,1'i Korgan, %0,2'si Çamaş, %3,1'i Gülyalı, %1,7'si Gürgentepe, %0,9'u Ünye, %1,9'u Gölköy, %0,7'si Aybastı, %2,2'si Kumru ilçelerinde çalıştıkları görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Bilgileri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Erkek	282	48,4	48,4	48,4
Kadın	301	51,6	51,6	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %48,4'ü erkek, %51,6'sının kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Yaş Bilgileri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
20-30	59	10,1	10,1	10,1
31-40	245	42,0	42,0	52,1
41-50	204	35,0	35,0	87,1
50+	75	12,9	12,9	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %10,1'inin 20-30 yaş aralığında, %42'sinin 31-40 yaş aralığında, %35'inin 41-50 yaş aralığında, %12,9'unun 50 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Medeni Durum Bilgileri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Bekâr	500	85,8	85,8	85,8
Evli	83	14,2	14,2	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %85,8'inin bekâr, %83'ünün ise evli olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Okul Türü Bilgileri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ortaokul	261	44,8	44,8	44,8
Ortaöğretim	322	55,2	55,2	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %44,8'inin ortaokulda, %55,2'sinin ise ortaöğretim kurumlarında çalıştığı görülmektedir.

Tablo 7. Okul Yerleşim Birimi Bilgileri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
İlçe	445	76,3	76,3	76,3
Mahalle	138	23,7	23,7	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %76,3'ünün ilçelerde, %23,7'sinin ise mahallelerde çalıştığı görülmektedir.

Tablo 8. Çocuk Sayısı Bilgileri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1-2	420	71,9	72,1	72,1
Çocuk Yok	112	19,0	19,1	91,2
3-4	51	8,7	8,8	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %71,9'unun 1-2 çocuğu olduğu, %19'unun çocuğunun olmadığı, %8,7'sinin ise 3-4 çocuğunun olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Öğrenim Bilgileri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Lisans	507	87,0	87,0	87,0
Yüksek Lisans	68	11,7	11,7	98,6
Doktora	3	0,5	0,5	99,1
Diğer	5	0,9	0,9	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %87'sinin lisans, %11'nin yüksek lisans, %0,5'nin doktora, %0,5'nin de diğer okullardan mezun olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Branş (Alan) Bilgileri

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Matematik	73	12,5	12,5	12,5
Türkçe	47	8,1	8,1	20,6
İngilizce	51	8,7	8,7	29,3
Sosyal Bilgiler	21	3,6	3,6	32,9
Fen Bilimleri	42	7,2	7,2	40,1
Din Kültürü	42	7,2	7,2	47,3
Fizik	11	1,9	1,9	49,2
Tarih	23	3,9	3,9	53,2
Edebiyat	45	7,7	7,7	60,9
Felsefe	11	1,9	1,9	62,8
Kimya	15	2,6	2,6	65,4
Coğrafya	18	3,1	3,1	68,4
Diğer	184	31,6	31,6	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 10 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %12,5'inin Matematik, %8,1'inin Türkçe, %8,7'sinin İngilizce, %3,6'sının Sosyal Bilgiler, %7,2'sinin Fen Bilimleri, %7,2'sinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %1,9'unun Fizik, %3,9'unun Tarih, %7,7'sinin Edebiyat, %1,9'unun Felsefe, %2,6'sının Kimya, %3,1'inin Coğrafya, %31,6'sının ise diğer branş öğretmeni olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma nicel veri toplama yöntemi ile yapılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ve toplam 30 maddeden oluşan bilgi toplama tekniği olan “anket” uygulanmıştır. Anketin birinci bölümünde, öğretmenlere yönelik demografik bilgileri kapsayan, cinsiyeti, medeni durumu, öğrenim durumu, çocuk sayısı, okul türü, branşı ve yerleşim türüne ilişkin sorular yer almıştır. Araştırma veri toplama aracı iki bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölüm 10 sorudan oluşmuş ve öğretmenlerin kişisel bilgileri hakkında, ikinci bölüm, 20 sorudan oluşmuş ve ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin Covid-19 Salgını sürecindeki “Uzaktan Eğitim” çalışmalarının değerlendirmesi hakkında sorular içermektedir. 3'lü Likert tipinde (Evet, Hayır, Kısmen) hazırlanmıştır. Anketin güvenirlik katsayısı 0.72 olmuştur.

2.4. Veri Toplama Süreci

Anketin geçerlik çalışması alan uzmanlarıyla, güvenirlik çalışması ise Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı ile yapılmıştır. Araştırmanın verileri, öğretmenlere anketin basılı olarak dağıtılması ve öğrencilerin kendilerine uygun seçeneği işaretlemesi ile toplanmıştır. Veri toplama süreci bir ay sürmüştür.

2.5. Veri Analizi

Form katılımcılar tarafından doldurulduktan sonra her bir formdan elde edilen veriler excel tablosuna aktarılmış ve tablolar numaralandırılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz; çeşitli yollarla toplanan verilerin önceden ortaya koyulmuş temalara göre yorumlanması ve özetlenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Betimsel istatistiki yöntemlerden aritmetik ortalama hesaplamaları yapılmıştır. Araştırma verileri SPSS 25 Paket Programı ile analiz edilmiştir. Her maddeye ilişkin yüzde ve frekans değerleri verilmiş, değişkenlere ilişkin ise anlamlı bir yığılmanın olduğu maddeler verilmiştir. Anketin güvenirliği için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Anket verileri betimsel olarak analiz edilmiş, tablolarla sunulmuş ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu başlık altında, araştırmaya katılan ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları deneyimlere, sorunlara yönelik tutumlarını ortaya çıkarmaya yönelik bulgular ve bulgulara ait yorumlar yer almaktadır.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 11. Sürekli bir arada yaşama nedeniyle aile içi tartışma ve huzursuzluk yaşadınız mı?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	54	9,3	9,3	9,3
Hayır	392	67,2	76,5	76,5
Kısmen	137	23,5	100,0	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin %67,2'sinin sürekli bir arada yaşama nedeniyle huzursuzluk yaşamaması, uzaktan eğitim sürecini olumlu yönde etkileyeceği canlı derslerin sağlıklı bir ortamda yapılacağını düşündürmektedir.

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 12. Uzaktan eğitim sistemini takip etmekte cihaz ihtiyacı (bilgisayar, telefon vb.) yaşadınız mı?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	204	35,0	35,0	35,0
Hayır	281	48,2	48,2	83,2
Kısmen	98	16,8	16,8	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin %35'inin (204 kişi) uzaktan eğitim sürecinde canlı dersleri yaparken cihaz ihtiyacı yaşamış olması Milli Eğitim Bakanlığının öğretmenlere de cihaz desteği (bilgisayar, tablet) sağlaması gerektiğini göstermektedir. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin cihaz ihtiyacı yaşamaları canlı derslerin yapılmasında olumsuz durumların ortaya çıkaracağını düşündürmektedir.

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Tablo 13. Uzaktan eğitim sürecinde yaptığınız canlı dersleri en çok hangi cihaz ile gerçekleştirdiniz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Cep Telefonu	150	25,7	25,7	25,7
Labtop, Masaüstü	409	69,8	69,8	95,5
Tablet	26	4,1	4,1	100
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 13 incelendiğinde öğretmenlerin %69,8'inin (409 kişi) canlı derslerde laptop/masaüstü bilgisayar kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bilgisayar kullanması canlı derslerin etkili ve verimli şekilde yapıldığını düşündürmektedir.

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Tablo 14. Salgın nedeniyle vaktinizin büyük çoğunluğunu evde geçirmenizden dolayı evdeki sorumluluğunuz arttı mı?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	422	72,4	72,4	72,4
Hayır	61	10,5	10,5	82,8
Kısmen	100	17,2	17,2	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 14 incelendiğinde öğretmenlerin %72,4'ü (422 kişi) evde nüfus artışı nedeniyle evdeki sorumluluğunun arttığını belirtmiştir. Böyle bir durumun öğretmenlerin uzaktan eğitim

faaliyetlerine yeteri kadar zaman ayıramayacağını, öğretmenlerin motivasyonlarının olumsuz yönde etkileneceğini düşündürmektedir.

3.5. Beşinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 15. Dersleriniz ile ilgili EBA portalı üzerinden yeteri kadar materyal paylaşımı yaptığınızı düşünüyor musunuz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	241	41,3	41,3	41,3
Hayır	142	24,4	24,4	65,7
Kısmen	200	34,3	34,3	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 15 incelendiğinde öğretmenlerin %24,4'ü (142 kişi) EBA Portalı üzerinden yeteri kadar materyal paylaşımında bulunmadığını ifade etmiştir. Ayrıca %34,3'ü de bu soruya kısmen olarak cevap vermiştir. Uzaktan eğitim faaliyetleri sürecinde öğrencilerin daha fazla materyale ihtiyaç duymalarından dolayı öğretmenlerin EBA Portalı üzerinden daha fazla doküman paylaşması öğrencilerin dersleri daha iyi öğrenmeleri açısından faydalı olacaktır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uzaktan eğitim sürecinde EBA portalını çeşitli ders içerikleriyle zenginleştirmesi yararlı olacaktır.

3.6. Altıncı probleme ilişkin bulgular

Tablo 16. Uzaktan Eğitim ile ilgili karşılaştığınız sorunlarınızı ilgili yerlere (okul idaresi vb.) yeteri kadar ulaştırabildiniz mi?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	394	67,6	67,6	67,6
Hayır	51	8,7	8,7	76,3
Kısmen	138	23,7	23,7	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 16 incelendiğinde öğretmenlerin %67,6 sı (394 kişi) uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlarını ilgili yerlere iletebildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ilgili yerler (okul yönetimi) ile iletişim içerisinde olması derslerin sağlıklı bir şekilde yapıldığını, karşılaşılan sorunları iş birliği çözüme kavuşturulduğunu düşündürmektedir.

3.7. Yedinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 17. EBA TV'den yapılan ders yayınlarının derslerin öğrenilmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	48	8,2	8,2	8,2
Hayır	241	41,3	41,3	49,6
Kısmen	294	50,4	50,4	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 17 incelendiğinde öğretmenlerin 41,3'ü (241 kişi) EBA TV ders yayınlarının yetersiz olduğunu ifade etmiş, bu durum verilmesi gereken ders kazanımının yeteri kadar öğrenciye verilememesine neden olacağını göstermektedir. Ayrıca öğretmenlerin %50,4'ü (294 kişi) bu soruya kısmen olarak cevap vermiştir.

3.8. Sekizinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 18. EBA Portalı'ndan yaptığınız canlı derslerin, derslerin öğrenilmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	66	11,3	11,3	11,3
Hayır	182	31,2	31,2	42,5
Kısmen	335	57,5	57,5	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 18 incelendiğinde öğretmenlerin %57,5'i (335 kişi) EBA portalından yapılan canlı derslerin, derslerin öğrenilmesinde yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığının farklı alternatif yöntemlerle ders konularını desteklemesi, öğrencilerin ilgisini çekecek interaktif ve etkileşimli öğrenme platformları hazırlamasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

3.9. Dokuzuncu probleme ilişkin bulgular

Tablo 19. EBA TV ders süresinin derslerin öğrenilmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	122	20,9	20,9	20,9
Hayır	224	38,4	38,4	59,3
Kısmen	237	40,7	40,7	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 19 incelendiğinde öğretmenlerin %38,4'ü (224 kişi) EBA TV ders süresinin derslerin öğrenilmesinde yeterli olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %40,7'si de (237

kişi) EBA TV'nin ders süresinin uzatılması tekrar derslerinin de birden fazla kez yayınlanması bu sorunu büyük ölçüde çözebileceği düşünülmektedir.

3.10. Onuncu probleme ilişkin bulgular

Tablo 20. EBA TV'deki ders anlatım şeklinin, ders anlatım dilinin öğrencilerinizin seviyesine uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	269	46,1	46,1	46,1
Hayır	68	11,7	11,7	57,8
Kısmen	246	42,2	42,2	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 20 incelendiğinde öğretmenlerin %42,2'si (246 kişi) EBA TV'deki ders anlatım dilinin ve yönteminin öğrenciler tarafından anlaşılmasında kısmen güçlük oluşturduğu belirtilmiştir. Derslerin özellikle kırsal bölgelerde bulunan öğrencilere yönelik daha anlaşılır şekilde ders çekimlerinin yapılmasının verilmek istenen kazanımların daha kalıcı şekilde verilmesinde olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.11. Onbirinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 21. Okul Yönetimi tarafından EBA Portalı üzerinden oluşturulan canlı ders zaman dilimlerinin size uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	241	41,3	41,3	41,3
Hayır	119	20,4	20,4	61,7
Kısmen	223	38,3	38,3	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 21 incelendiğinde öğretmenlerin %41,3'ü (241 kişi) EBA portalı üzerinden oluşturulan canlı derslerin zamanlarının kendilerine uygun olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum derslerin planlamasını kolaylaştıracağı, öğretmenlerin ders verimlerini ve motivasyonlarını arttıracaklarını düşündürmektedir.

3.12. Onikinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 22. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinizle sağlıklı şekilde iletişime geçip öğrencilerinizin takibini rahatlıkla yapabildiniz mi?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	132	22,6	22,6	22,6
Hayır	133	22,8	22,8	45,5
Kısmen	318	54,5	54,5	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 22 incelendiğinde öğretmenlerin %54,5'i öğrenciler ile sağlıklı bir şekilde iletişime geçme ve öğrencileri takip etme hususunda kısmen olarak yanıt vermişlerdir. Bu durum öğretmenlerin öğrenciler ile düzenli bir iletişim kuramadıkları, iletişimde aksaklıklar yaşadıklarını göstermektedir.

3.13. Onüçüncü probleme ilişkin bulgular

Tablo 23. Uzaktan eğitim faaliyetleri kapsamında herhangi bir çevrim içi ders veya konferans aracılığıyla dijital eğitim aldınız mı?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	155	26,6	26,6	26,6
Hayır	378	64,8	64,8	91,4
Kısmen	50	8,6	8,6	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 23 incelendiğinde öğretmenlerin %64,8'i uzaktan eğitim faaliyetleri kapsamında çevrim içi ders, konferans veya dijital eğitim almadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin büyük bölümünün uzaktan eğitime hazırlıksız yakalandığını göstermektedir.

3.14. Ondördüncü probleme ilişkin bulgular

Tablo 24. Sizce uzaktan eğitim etkili bir öğretim yolu mudur?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	49	8,4	8,4	8,4
Hayır	250	42,9	42,9	51,3
Kısmen	284	48,7	48,7	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 24 incelendiğinde öğretmenlerin %42,9'u uzaktan eğitimin etkili bir öğretim yolu olmadığını ifade etmişlerdir. Bu sonuca göre gerekli tedbirlerin alınarak yüz yüze eğitime geçilmesinin daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

3.15. Onbeşinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 25. Derslerin uzaktan eğitim yolu ile yapılması öğrenci motivasyonunu etkilediğini düşünüyor musunuz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	426	73,1	73,1	73,1
Hayır	45	7,7	7,7	80,8
Kısmen	112	19,2	19,2	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 25 incelendiğinde öğretmenlerin %73,1'i uzaktan eğitim sürecinde motivasyonlarının düştüğünü ifade etmiştir. Bu durumun öğretmenlerin derslere motive olmalarını olumsuz etki edeceği düşünülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin motivasyonlarını artırmak için öğretmenlere yönelik psiko-sosyal destek verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

3.16. Onaltıncı probleme ilişkin bulgular

Tablo 26. Covid – 19 salgını sona ermiş olsa da yüz yüze eğitim yanında uzaktan eğitimin devam etmesini ister miydiniz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	114	19,6	19,6	19,6
Hayır	335	57,5	57,5	77,0
Kısmen	134	23,0	23,0	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 26 incelendiğinde öğretmenlerin %57,5'inin salgın sona erdiğinde yüz yüze eğitimin yanında uzaktan eğitimin olmasını istemediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç öğretmenlerin yüz yüze eğitimde daha etkili oldukları, öğrencileri ile daha iyi iletişim kurabildiklerini söyleyebiliriz.

3.17. Onyedinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 27. Evde herhangi bir internet ağız var mı?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	546	93,7	93,7	93,7
Hayır	28	4,8	4,8	98,5
Kısmen	9	1,5	1,5	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 27 incelendiğinde öğretmenlerin %93,7'si evinde herhangi bir internet ağız olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç uzaktan eğitim sürecinde derslerin kesintisiz şekilde sürdürülebileceğini göstermektedir.

3.18. Onsekizinci probleme ilişkin bulgular

Tablo 28. Uzaktan eğitim faaliyetli süresince gerek öğrenciler gerekse veliler ile (telefon, vb.) yeteri kadar iletişim kurduğunuzu düşünüyor musunuz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	317	54,4	54,4	54,4
Hayır	79	13,6	13,6	67,9
Kısmen	187	32,1	32,1	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 28 incelendiğinde öğretmenlerin %54,4'ü gerek öğrenciler ile gerekse veliler ile yeteri kadar iletişim kurduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin gerek veliler ile gerekse öğrenciler ile iletişim içinde olması derslerin etkinliğini ve verimini arttırdığını düşündürmektedir.

3.19. Ondokuzuncu probleme ilişkin bulgular

Tablo 29. Uzaktan eğitim sürecinde EBA Portalına giriş sorunu yaşadınız mı?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	278	47,7	47,7	47,7
Hayır	105	18,0	18,0	65,7
Kısmen	200	34,3	34,3	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 29 incelendiğinde öğretmenlerin %47,7'si uzaktan eğitim sürecinde EBA portalına girişte sorun yaşadığını ifade etmiştir. Bu sonuç derslerin planlanmasında ve derslerin işlenişinde aksamalara yol açtığını düşündürmektedir. Sistem alt yapısının güçlendirilmesiyle bu sorunun çözülebileceği düşünülmektedir.

3.20. Yirminci probleme ilişkin bulgular

Tablo 30. Öğrencilerinizin uzaktan eğitim faaliyetlerine yeterli ilgiyi gösterdiğini düşünüyor musunuz?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Evet	32	5,5	5,5	5,5
Hayır	378	64,8	64,8	70,3
Kısmen	173	29,7	29,7	100,0
Total	583	100,0	100,0	

Tablo 30 incelendiğinde öğretmenlerin %64,8'i uzaktan faaliyetlerine öğrencilerin yeterli ilgiyi göstermediğini göstermektedir. Öğrencilerin canlı derslere katılımlarının az olması kazanımların verilmesinde eksikliklerin olabileceğini düşündürmektedir. Gerekli önlemlerin alınarak tekrar yüz yüze eğitime geçilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışma ile Covid-19 salgını sebebiyle ülkemizde başlatılan uzaktan eğitim sürecine dair ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlerin yıllardır edinmiş olduğu tecrübeler ve alışkanlıklar sınıf ortamında yüz yüze gerçekleştirilen öğretim faaliyetleridir. Eğitim-öğretim süreçleri ilk

kez bu denli büyük ölçüde sınıf dışına taşınmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel veriler değerlendirildiğinde, araştırma ile elde edilen sonuçların birçoğu salgın sebebiyle ülkemizde yaşanan değişimler ile ilgili olduğu için öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşleri verileri oluşturmuştur.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin büyük bölümü uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini tutmadığını fakat salgın nedeniyle uzaktan eğitimin faaliyetlerinin yapılabileceği, gerekli şartların sağlanması durumunda yüz yüze eğitime geçilmesinin yerinde olacağını belirtmiştir. Buna benzer olarak Ercan ve Küncü (2020) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin tercihlerinin yüz yüze eğitimden yana olmasına rağmen, salgın tehlikesi tamamen ortadan kalkana kadar uzaktan eğitime devam edilmesi sonucu yapılan araştırma sonucu ile örtüşmektedir. Covid-19 salgınından dolayı ilk kez uzaktan eğitim faaliyetlerine katılan öğretmenler uzaktan eğitim faaliyetlerine etkili ve verimli şekilde katılamadıkları anlaşılmıştır. Bu durum öğretmenlerin ilk defa böyle bir tecrübe yaşaması, öğrencilerin ve öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerine hazırlıksız yakalanmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin uzaktan eğitimden azami düzeyde faydalanabilmesi için altyapı gereksinimlerinin tam olarak karşılanması gerekmektedir. Öncelikle donanımsal olarak temel gereksinimlerin sağlanmalıdır. Araştırmanın bu bulgusu Şendoğan (2020) ve Doğan (2020) yapmış oldukları araştırmalarda uzaktan eğitim kapsamında öğretmenlerin genellikle teknolojik altyapı alanında problemler (EBA portalına giriş) yaşaması bulgusuyla örtüşmektedir.

Öğretmenlerin EBA portalı üzerinden öğrencilere yönelik yeteri kadar doküman paylaşımında bulunmaması, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde yeterli dokümana ulaşamaması uzaktan eğitimin verimini ve etkinliğini azaltmıştır. Tümen (2020) ise, pandemi döneminde icra edilen uzaktan eğitim çalışmalarındaki sorun alanlarının öğretmen örneklem grubu ile çalışarak araştırmış, çalışmamızda yer alan sonuçlardan özellikle öğrencilere yönelik hazırlanan materyallerin kullanımı, teknolojik altyapı, öğrenci ve öğretmen kaynaklı problem yaşadığı sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin öğrencilerin alt yapı sorunları ve cihaz ihtiyaçları nedeniyle EBA canlı dersleri takip etmede sıkıntılar yaşadıklarını, öğrencilerin canlı derslere yeterli ilgiyi göstermediklerini belirtmişlerdir. Özellikle mahallelerde internet altyapısının olmaması, altyapının verimli çalışmaması nedeniyle öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine yeteri

kadar katılamadıkları görülmüştür. Arat ve Bakan (2011) uzaktan eğitim, öğrencileri iyi bir teknolojik alt yapı ile klasik eğitimde olan öğrenci-öğretmen etkileşiminin sağladığı avantajlardan yararlanabileceğini öne sürmektedir. Akyavuz ve Çakın (2020) yaptıkları çalışmada teknik yetersizlik yaşanması okul yöneticileri tarafından da uzaktan eğitim ile ilgili önemli bir sorun olarak görüldüğünü ortaya koyması araştırmamızın bulgusuyla örtüşmektedir.

Öğretmenler, uzaktan eğitim faaliyetlerinde etkileşimin az olmasından dolayı öğrencilerin yeteri kadar soru sormadıklarını, derslere ilgisiz kaldıklarını, bu nedenle dersleri yeteri kadar öğrenemedikleri söylemişlerdir. Uzaktan eğitim faaliyetlerinde öğretmenlerin öğrenciler ile bire bir etkileşim kuramamaları, soru-cevap tekniğine yeterince yer vermemeleri bu duruma sebep olmuş olabilir. Johnson vd. (2000)'in eğitim kalitesi ve ders kalitesi ile ilgili olarak öğrenci memnuniyeti ile ilgili göstergeler, öğrencilerin yüz yüze ders işleyenler grubunda bulunan öğrencilerin, online olarak uzaktan eğitim alan gruptan daha olumlu görüşe sahip olduğu bulgusu ile desteklenmektedir.

EBA canlı derse giriş sorunu yaşanmasından, EBA portalının “çok kalabalık” uyarısı vermesinden dolayı öğretmenlerin canlı derslere rahatlıkla giremedikleri anlaşılmıştır.

Bu durumun öğretmenlerin ve öğrencilerin canlı derslere etkin ve verimli şekilde katılmasını engellediği söylenebilir.

Salgının ortaya çıkmasıyla Milli Eğitim Bakanlığı kısa süre içerisinde alt yapısını hazırlayıp güçlendirmiş olsa da ülkemizde örgün eğitim içerisindeki öğrenci sayısının fazla olması sistemde bazı aksaklıkların yaşanmasına neden olmuştur. Aynı anda ülke içerisinde birçok öğrencinin sisteme girmeye çalışması, alt yapının yeterince güçlü olmaması canlı dersleri olumsuz yönde etkilemiş olabilir. Salgın hastalık sonucunda büyük değişimler geçiren eğitim dünyasında dijitalleşmeye ayak uydurup dijital altyapısını güçlendiren okulların ayakta kalacağı düşünülmektedir. Büyük dijital şirketlerin hem online okullar açabileceği hem de okullara dijital eğitim hizmetleri sunacakları tahmin edilmektedir (Alpago & Oduncu Alpago).

Pandemi nedeniyle derslerin zorunlu olarak dijital ortamlarda yürütülmesinin farklı açılardan yansımaları olmuştur. Öğretmenlerin her ne kadar uzaktan eğitimin, sınıf ortamında yürütülen yüz yüze eğitimin yerini alamayacağını söylese de yaşanan bu olağanüstü süreçte yüz yüze eğitim en iyi çözüm düşünülmektedir. Sindiani (2020) de araştırmasında bu süreçte uzaktan eğitimi en iyi seçenek olarak bildirmiştir.

Öğretmenler uzaktan eğitimi yeterli ve tam bir öğretim yöntemi olarak görmemekte, yaşanan olağandışı bir ortamda öğrencilerin dersten uzak kalmamaları, eğitim ortamından soğumamaları, gibi çeşitli sebepler için bir araç olarak görmektedirler. Kürtüncü ve Kurt (2020, s. 71) da öğretim faaliyetlerinin yüz yüze yapılamamasından öğretmen ve öğrencilerin memnun olmadıklarını tespit etmişlerdir. Patricia (2020) ve Sindiani (2020) de araştırmalarında COVID-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini ifade etmiştir. Araştırma sonucunda bazı öğretmenlerin uzaktan eğitimin yaşanan ortamda en uygun eğitim yöntemi olduğunu belirtmişlerdir. Qazi vd. (2020) de uzaktan eğitime katılan öğretmenlerin yöntemden memnuniyetlerini ifade etmiştir.

Öğretmenler çoğunun EBA platformları gibi uzaktan eğitim sistemlerinin kullanımı ve uygulamalı derslerin uzaktan eğitim aracılığıyla öğretimi konularında hizmet içi eğitim almadıkları anlaşılmıştır. Kırmızıgül (2020, s. 288) de bu özel sürece ilişkin araştırmasında öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyacına vurgu yapmıştır. Hizmet içi eğitimler öğretmenlere kademeli olarak da verilebilir.

Öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitimde öğrencilerle aktif iletişim kuramadıklarını söylerken, normal yani yüz yüze eğitimde daha aktif iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara dayanarak öğretmenlerin ders anlatımı ve iletişim bakımından uzaktan eğitime göre normal eğitimde daha başarılı olduğu söylenebilir. Öztaş (2017) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin online derslerde öğretici ile karşı karşıya olsa da yüz yüze iletişimin verdiği sosyal etkileşimi veremediğini belirtmişlerdir. Bu sonuç öğretmenlerin görüşleri ile örtüşmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ortalamalar temelinde değerlendirildiğinde öğretmenlerin, uzaktan eğitime alışamadıkları, çeşitli zorluklar yaşadıkları, gerekli önlemlerin alınarak tekrar yüz yüze eğitime geçilmesinin faydalı olacağı görülmüştür. Birişçi (2013) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırmasında, öğretici ile öğrenci arasında yüz yüze iletişim olmamasından kaynaklanan bazı sorunların derse olan ilgiyi azalttığını gösteren öğrenci görüşlerine ulaşmıştır.

4.1. Öneriler

Öğretmenlerin büyük bölümü uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini tutmadığını belirtmiş, Covid-19 Pandemisi'nden dolayı ilk kez uzaktan eğitim faaliyetlerine katılan öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerine etkili ve verimli şekilde katılamadıkları anlaşılmıştır. Uzaktan eğitim faaliyetlerinde öğrenci ile yeterince etkileşim içinde

olunamaması öğretmenler ve öğrenciler açısından böyle bir sonucu doğurmuş olabilir. Gerekli önlemlerin alınarak tekrar yüz yüze eğitime geçilmesinin eğitimin kalitesini ve etkinliğini artıracakı düşünülmektedir.

Salgınından dolayı okulların kapanması bazı günlerde sokağa çıkma kısıtlamalarının yaşanması vb. nedenlerle öğretmenlerin evde daha fazla vakit geçirmelerinden dolayı sportif ve kültürel faaliyetlerden uzak kaldıklarını anlaşılmıştır. Öğretmenlere bu süreçte psiko-sosyal destek verilmesi öğretmenlerin motivasyonunu arttırabilir.

Mahalle okullarında çalışan öğretmenler öğrencilerinin internet kotası sorunu yaşaması nedeniyle EBA Canlı dersleri takip etmede sıkıntılar yaşadıkları, mahallelerde internet altyapısının olmaması/verimli çalışmaması nedeniyle öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine yeteri kadar katılamadıkları söylemişlerdir.

Öğretmenlerin büyük bölümü EBA Portalı'na gerekse EBA Canlı Derse bağlanmalarında büyük sorunlar yaşadığı, çoğu zaman EBA Portalı'nın "çok kalabalık" uyarı yapmasından dolayı öğretmenlerin dersleri kaçırdığı anlaşılmıştır. Bu nedenle EBA portalı alt yapısının yaklaşık 18 milyon öğrencinin ihtiyacını karşılayacak şekilde güçlendirilebilir.

EBA portalından yapılan canlı derslerin süresinin az olması verilmek istenen kazanımların tam ve etkili şekilde aktarılmamasına neden olduğu görülmüştür. Bu bakımdan EBA portalının derslerin öğrenilmesinde tek başına yeterli olmadığı görülmektedir. EBA TV'nin ders süresinin uzatılması tekrar derslerinin de birden fazla kez yayınlanması bu sorunu büyük ölçüde çözebileceği düşünülmektedir.

EBA TV'deki öğretmenlerin ders anlatım dili ve ders anlatım yöntemi bakımından öğrencilerin seviyesine inemedikleri bu nedenle öğrencilerin dersleri anlamada sorun yaşadıkları anlaşılmıştır. Bu nedenle derslerin özellikle kırsal bölgelerde bulunan öğrencilere yönelik daha anlaşılır şekilde ders çekimlerinin yapılması, özellikle İngilizce derslerinin tamamen İngilizce olarak anlatılmasının derslerin anlaşılmasında güçlük oluşturduğundan anlatımın daha anlaşılır, sade bir şekilde yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

COVID-19 Pandemisi sürecinde yapılan uzaktan eğitim faaliyetlerinde öğretmenlerin özellikle mahallelerde okuyan öğrenciler ile gerek internet alt yapısının olmaması veya zayıf olması gerekse öğrencilerin kendilerine ait cep telefonlarının olmaması öğretmenlerin öğrencilerle sağlıklı iletişim kurmalarını ve öğrencilerin takibini yapmalarını zorlaştırdığı görülmüştür. Öğrenciler ve öğrenci aileleri ile sağlıklı bir iletişim kurabilmek için çeşitli

iletişim kaynakları oluşturularak (whatsapp grubu, e-posta grubu vb.) sorunların zamanında ve etkili bir şekilde çözüme kavuşturulması yararlı olacaktır.

Gerek ortaöğretim gerekse ortaokul öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitim faaliyetleri kapsamında herhangi bir çevrimiçi ders veya konferans aracılığıyla dijital eğitim almadıkları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerinde kullanılacak çeşitli sunum programlarını tam anlamıyla kullanamamaları uzaktan eğitim faaliyetlerinin kalitesinde düşmeye yol açacağı tahmin edilmektedir. Bu nedenle öğretmenlere belirli aralıklar ile bu eğitimler düzenlenebilir.

Uzaktan eğitim faaliyetlerinin yüz yüze eğitimin yerini tutmadığı, uzaktan eğitimin etkili öğretim yolu olmadığı görülmüştür. Gerekli şartların sağlanması durumunda yüz yüze eğitime geçilmesi yerinde olacaktır.

Uzaktan eğitim faaliyetlerinin gerek ortaokul gerekse ortaöğretimde çalışan öğretmenlerin motivasyonunu olumsuz etkilediği görülmüştür. bu öğrencilere canlı derslerin yanında uzaktan rehberlik faaliyetleriyle etkili bir psiko-sosyal destek sağlanması yararlı olacaktır.

Bekâr öğretmenler evli öğretmenlere göre uzaktan eğitim sürecinde daha fazla öğrencileriyle sağlıklı şekilde iletişime geçip öğrencilerinin takibini yaptıkları anlaşılmıştır. Bu durum evli ve çocuk sahibi olan öğretmenlerin sorunluluklarının daha fazla olduğu bu nedenle yeteri kadar kendilerini derslere vermediklerini göstermektedir. Uzaktan eğitim veren öğretmenlere kreş desteği verilmesinin öğretmenlerin yükünü biraz da olsa hafifleteceği düşünülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin ortaöğretim öğrencilerine göre uzaktan eğitim faaliyetlerine daha fazla ilgi gösterdikleri görülmüştür. Temel eğitim öğrencilerinin okul aidiyetlerinin ve öğretmenlerine daha fazla bağlı olmaları bu sonucu doğurmuş olabilir. Öğrencilere yönelik düzenlenecek psikolojik destekler ile bu durumun aşılabileceği düşünülmektedir.

Çocuğu olmayan veya çocuk sayısı az olan öğretmenler çocuk sayısı fazla olan öğretmenlere göre uzaktan eğitim sürecinde öğrencileri ile daha rahat iletişime geçtikleri ve öğrencilerinin takibini yaptıkları görülmüştür. Uzaktan eğitim veren öğretmenlere kreş desteği verilmesinin öğretmenlerin yükünü biraz da olsa hafifleteceği düşünülmektedir.

İlçe merkezlerinde çalışan öğretmenler mahalle okullarında çalışan öğretmenlere göre uzaktan eğitim faaliyetli süresince gerek öğrenciler gerekse veliler ile (telefon, whatsapp vb.) daha fazla iletişim içerisinde oldukları görülmüştür. Sosyo-ekonomik bakımından orta ve

alt gelir grubunda bulunan mahalle okullarındaki öğrencilerin gerek kişisel cep telefonu kullanımının yaygın olmaması veya internet kotası sorunları yaşamaları nedeniyle öğretmenleriyle iletişimlerinin zayıf olduğu görülmüştür. Özellikle mahallelerde bulunan öğrencilere iletişim için gerekli cihaz desteğinde bulunulması faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

- Alkan, C. (1987), Açıköğretim .Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 157.
- Alpago, H. & Oduncu Alpago, D. (2020). Korona virüs ve sosyoekonomik sonuçlar. IBAD Sosyal Bilimler Dergisi , (8) , 99-114 . DOI: 10.21733/ibad.716444
- Akyavuz, E. K. & Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. Electronic Turkish Studies, 15(4), 723-737. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44140>
- Arat, T. & Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 14(1–2), 363–374. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/selcuksbmyd/issue/11302/135148>
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. Journal of Instructional Technologies & Teacher Education, 1(2), 24-40.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5(2), 368-397
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(3), 112-142.
- Can, E. (2020). Sanal sınıf yönetimi: ilkeler, uygulamalar ve öneriler. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(4), 251-295
- Coyne, I. T. (1997). Sampling in qualitative research. Purposeful and theoretical sampling; merging or clear boundaries?. Journal of Advanced Nursing, 26(3), 623-630.
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. Prospect s49,91–96.
- Dinçer, S.(2016). Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış. Erişim adresi: <https://www.researchgate.net>
- Durak, G. (2017). Uzaktan eğitimde destek hizmetlerine genel bakış: sorunlar ve eğilimler. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 3(4), 160-173.<https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/34247/378493>
- Ercan, C. & Künc, S. (2020). Covid-19 nedeniyle üniversitelerde verilen uzaktan eğitime öğrencilerin bakış açısı: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO örneği. Journal of Social and Humanities Sciences Research, 7(61), 3320-3329
- Ersoy, H. (2004). Bir Çevrimiçi Öğrenim Destek Sisteminin Kullanılabilirlik Testi: Planlama, Uygulama, Değerlendirme. The Turkish Online Journal of Educational Technology–TOJET, 3(1), 75-82. <http://www.tojet.net/articles/v3i1/3111.pdf>

Johnson, S.D., Aragon, S.R. & Shaik, N. (2000). Comparative analysis of learner satisfaction and learning outcomes in online and face-to-face learning environments. *Journal of Interactive Learning Research*, 11(1), 29-49. <https://www.learntechlib.org/primary/p/8371/>

Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. 15. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.

Kaya, S. (2011). Sanal sınıf yönetiminde görev alacak öğretim elemanlarının eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Kırmızıgül, H. (2020). Covid-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), 283-289.

Kürtüncü, M. ve Kurt, A. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), 66-77.

Lewis, S. (2015). Qualitative Inquiry And Research Design: Choosing Among Five Approaches. *Health Promotion Practice*, 16(4), 473-475.

Naralan, A. (2008). E-devlet'e etki eden faktörler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 457-468. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/2822/38089>

Öztaş, Sezai, KILIÇ, Bülent (2017). "Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi dersinin uzaktan eğitim şeklinde verilmesinin öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi (Kırklareli örneği)", *Turkish History Education Journal*, S 6(2), ss. 268-293.

Patricia, A. (2020). College students' use and acceptance of emergency online learning due to COVID-19. *International Journal of Educational Research Open*, 99(104), 1-33. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2020.100011>

Qazi, J., Naseer, K., Qazi, A., AlSalman, H., Naseem, U., Yang, S., Hardaker, G. ve Gumaei, A. (2020). Evolution to online education around the globe during a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) pandemic: Do develop and underdeveloped cope alike?, *Children and Youth Services Review*, 117. doi: <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105582>

Sarı, T. ve Nayır, F. (2020).Pandemi dönemi eğitim: sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959-975. Sindiani, A.M., Obeidat, N., Alshdaifat, E., Elsalem, L., Alwani, M., Rawashdeh, H., Fares, A., Alalawne, T., Tawalbeh, L. İ. (2020). Distance education during the COVID-19 outbreak: A cross-sectional study among medical students in North of Jordan. *Annals of Medicine and Surgery*, 59, 186– 194. doi: <https://doi.org/10.1016/j.amsu.2020.09.036>

Sirem, Ö. & Baş, Ö. (2020). Okuma güçlüğü olan ilkökul öğrencilerinin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri. *Turkish Studies*, 15(4), 993-1009. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43346>

Şendoğan Erdoğan, K. (2020). Foreign Language Education During Covid-19 Pandemic: An Evaluation From The Perspectives of Preparatory Class Students. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (Özel Sayı), 1079-1090.

Tedmem (2020). COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri (TEDMEM Analiz Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

Tümen Akyıldız, S. (2020). College students' views on the pandemic distance education: A focus group discussion. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 322-334.

Türkoğlu, R. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim programı geliştirme süreçleri. The Turkish Online Journal Of Educational Technology – Tojet, 2(3), 116-125. <http://www.tojet.net/articles/v2i3/2314.pdf>

Yenal, A. Ç. (2009). Uzaktan eğitim. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (6. Baskı). Ankara. Seçkin Yayıncılık.

Yurdakul, B. (2015). Uzaktan eğitim. Ö. Demirel (Ed.), Eğitimde yeni yönelimler içinde (s. 271- 288). Ankara: Pegem.